Pitääkö ylimpien ansiotulojen verotusta laskea?

Kaisa Kotakorpi, VATT ja Turun yliopisto
Tuomas Matikka, VATT

VALTION TALOUDELLINEN TUTKIMUSKESKUS
STATENS EKONOMISKA FORSKNINGSCENTRAL
VATT INSTITUTE FOR ECONOMIC RESEARCH

Johdanto

- Kasvattaisiko ylimpien ansiotulojen rajaveroasteen alentaminen verotuloja?
  - Tuloverotuksen vääristävät vaikutukset?
  - Nk. ”dynaamiset vaikutukset” keskimäärin melko pieniä
    - Verotettavan tulon joustoa tutkiva kirjallisuus, esim. Matikka (2018)
  - Ylimpien ansiotulojen verotusta on syytä tarkastella erikseen
    - Korkeat rajaveroasteet
    - Mahdollisuus verojen välttelyyn esim. tulonmuunnon kautta

Laffer-käyrä

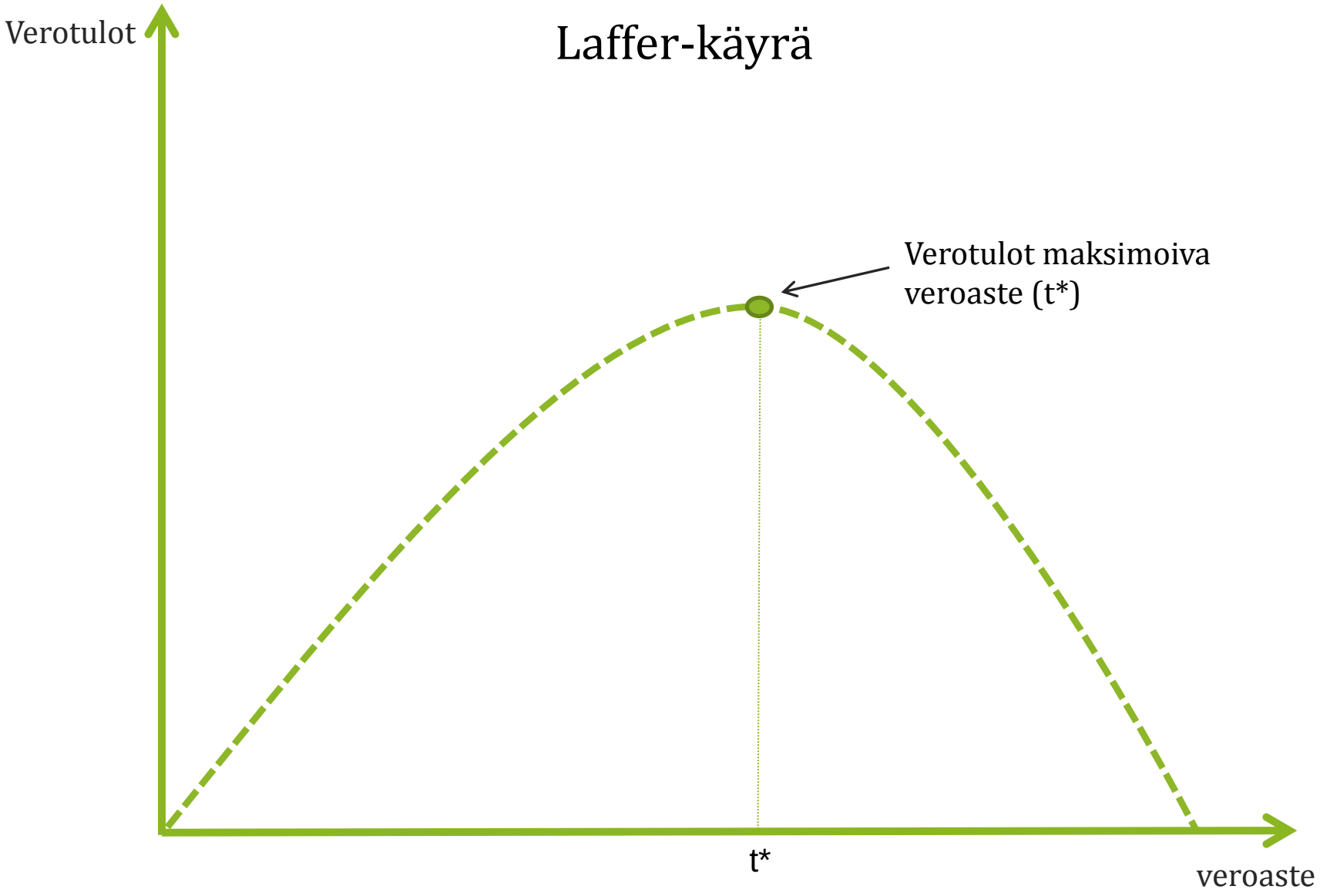

Onko ylimpien tulojen rajaveroaste Laffer-käyrän laskevalla osalla?

- Vastaus riippuu seuraavista tekijöistä:

1. Mikä on ylimpien tulojen rajaveroaste tällä hetkellä?
   - Kulutusverot ja sosiaaliturvamaksut ovat osa työnteon verokiilaa
   - Ylimpien ansiotulojen rajaveroaste ml. työntekijän sotu-maksut n. 57 %
   - Kun lisätään kulutusverot, ylin rajavero on n. **65 %**
   - Vastaava luku osinkojen verotukselle n. 40 %
2. Verotettavan tulon jousto sekä tulonmuunnon osuus siitä
   - Miten verotuksen muuttaminen vaikuttaa verotettavaan tuloon ja mikä osuus johtuu aidosta työnteon vähenemisestä ja mikä muista tekijöistä
3. Tulojakauma

- Huom. laskelmissa käytetty v. 2015 aineistoa (Kotakorpi & Matikka 2017)

Tulokset

Verotettavan tulon jousto, ETI (e)	Tulon-muunnon osuus (s)	Tulonjakaumaa kuvaava pareto-parametri (a)	Osinkojen verotus (ml. kulutusvero) (t_2)	Verotulot maksimoiva veroaste (t^{max})
0.2	0	3	-	**0.63**
0.1	0.5	2.25	0.40	**0.85**
0.2	0.5	2.25	0.40	**0.75**
0.3	0.5	2.25	0.40	**0.68**
0.5	0.5	2.25	0.40	**0.58**
0.1	0.7	2.25	0.40	**0.87**
0.2	0.7	2.25	0.40	**0.78**
0.3	0.7	2.25	0.40	**0.71**
0.5	0.7	2.25	0.40	**0.62**

Lähde: Kotakorpi & Matikka (2017)

Tulkinta ja johtopäätökset

- Ylin rajaveroaste ylittää verotulot maksimoivan veroasteen jos…
  - ETI > 0.35 (jos 50 % joustosta on tulonmuuntoa)
  - ETI > 0.42 (jos 70 % joustosta on tulonmuuntoa)
- Kirjallisuudesta saatavat ETI-estimaatit ovat näiden lukujen alapuolella
- Tulonmuunnon huomioimisella on keskeinen merkitys tuloksissa

Tulkinta ja johtopäätökset

- Laskelmien perusteella ylimmän tuloveroprosentin alentaminen ei ”rahoita itse itseään” vaan johtaisi verotulojen laskuun
  - Tästä näkökulmasta ylintä rajaveroprosenttia ei ole välttämätöntä laskea
  - Ts. ylimmän rajaveroprosentin alentaminen ei ole automaattisesti kaikkien hyvinvointia lisäävä politiikkatoimi
- Optimaalista ylintä veroastetta ei voida päätellä yo. laskelmista
  - Politiikkatavoitteena hyvinvoinnin maksimointi
  - Veronalennuksen hyvinvointivaikutus riippuu siitä, kuinka paljon arvotamme eri tulotasoilla olevien henkilöiden hyvinvointia
  - Optimaalisen veroasteen määrittäminen on arvovalinta: kuinka suuri paino halutaan antaa esim. eriarvoisuudelle
- Tulonmuunto on keskeinen tekijä yo. laskelmissa ja puoltaa sitä että ylin ansiotulovero ja osinkoverotus olisivat lähempänä toisiaan

Tulkinta ja johtopäätökset

- Uusi tutkimus olisi tervetullutta
  - tulonmuunnon määrästä ja siihen vaikuttavista tekijöistä
  - verotettavan tulon joustosta eri väestöryhmissä
  - verotettavan tulon joustosta erilaisten verojen suhteen: ansiotulovero vs. sotu-maksut vs. kulutusverot
  - verotuksen vaikutuksesta maastamuuttoon

Lisämateriaalia: laskelmien teoreettinen tausta ja käytetyt oletukset

Theoretical background: revenue-maximizing top tax rate (Piketty et al. 2014)

- Consider the taxation of incomes (z) above a certain limit ($\bar{z}$)
- The revenue-maximizing tax rate depends on
  - how taxable income reacts to taxes (ETI): $e = \frac{1-t}{z}\frac{dz}{d(1-t)}$
  - shape of the income distribution: $a = \frac{z}{z-\bar{z}}$ is the Pareto-parameter (thickness of the top tail)
- The revenue maximizing top tax rate is given by

$$t^{max} = \frac{1}{1+a \cdot e}$$

Theoretical background: revenue-maximizing top tax rate with income shifting (Piketty et al. 2014)

- If part (s) of the response to high taxes is due to income-shifting, some revenue is recouped via the alternative tax base (with tax rate t_2)
  - ETI is not sufficient to measure revenue or welfare loss
- The revenue-maximizing tax rate is now higher (for fixed t_2):

$$t^{max} = \frac{1 + t_2 \cdot a \cdot s \cdot e}{1 + a \cdot e}$$

Laffer curve calculations: choice of parameter values

1. Current effective marginal tax rate
   - Consumption taxes and social security contributions are part of the tax wedge on labour supply
2. Tax rate of the alternative tax base
3. Elasticity of taxable income
4. Shape of the income distribution

→ The presence and nature of income shifting has to be considered in steps 2, 3 and 4

1. Current effective marginal tax rate

- Consumption taxes
  - We include consumption taxes in EMTR
- Social security contributions (SSC)
  - Employer and employee SSC levied on wage income
  - In principle it should not matter which side of the market nominally pays the tax
  - If SSC confer direct personal benefits in the future, their effects may differ from general taxation: pension contributions
  - We include only employee social security contributions in EMTR
  - This choice is consistent with the ETI estimates we use
- Top earned income tax rate with employee social security contributions is 57 % and with commodity taxes **65 %**

2. Tax rate on the alternative tax base: dividends

- General capital income tax rate 30 % or 34 % - much lower than tax rate on top earnings
- The most relevant form of income-shifting in Finland: dividends from a privately held corporations (Harju & Matikka 2016)
- Taking into account (i) details of dividend tax rules; (ii) taxation of company profits and (iii) commodity taxation, the relevant EMTR is 40 %

3. Elasticity of taxable income

- The ETI literature estimates the causal effect of changes in tax rates on taxable income
  - takes into account all margins at which incomes react to taxation: hours worked, effort, avoidance, evasion
  - Exogenous variation in tax rates needed to estimate causal effects
- Matikka (2018) has estimated the ETI for Finland
  - Variation in income taxes across municipalities: similar individuals face different tax range changes
  - Average ETI in Finland is 0.2
  - Corresponds to ETI estimates in other comparable countries
- Another key parameter: share of income shifting in earnings response
  - could be high for top income earners, but evidence is scarce (e.g. Harju & Matikka 2016, Kreiner et al. 2014)

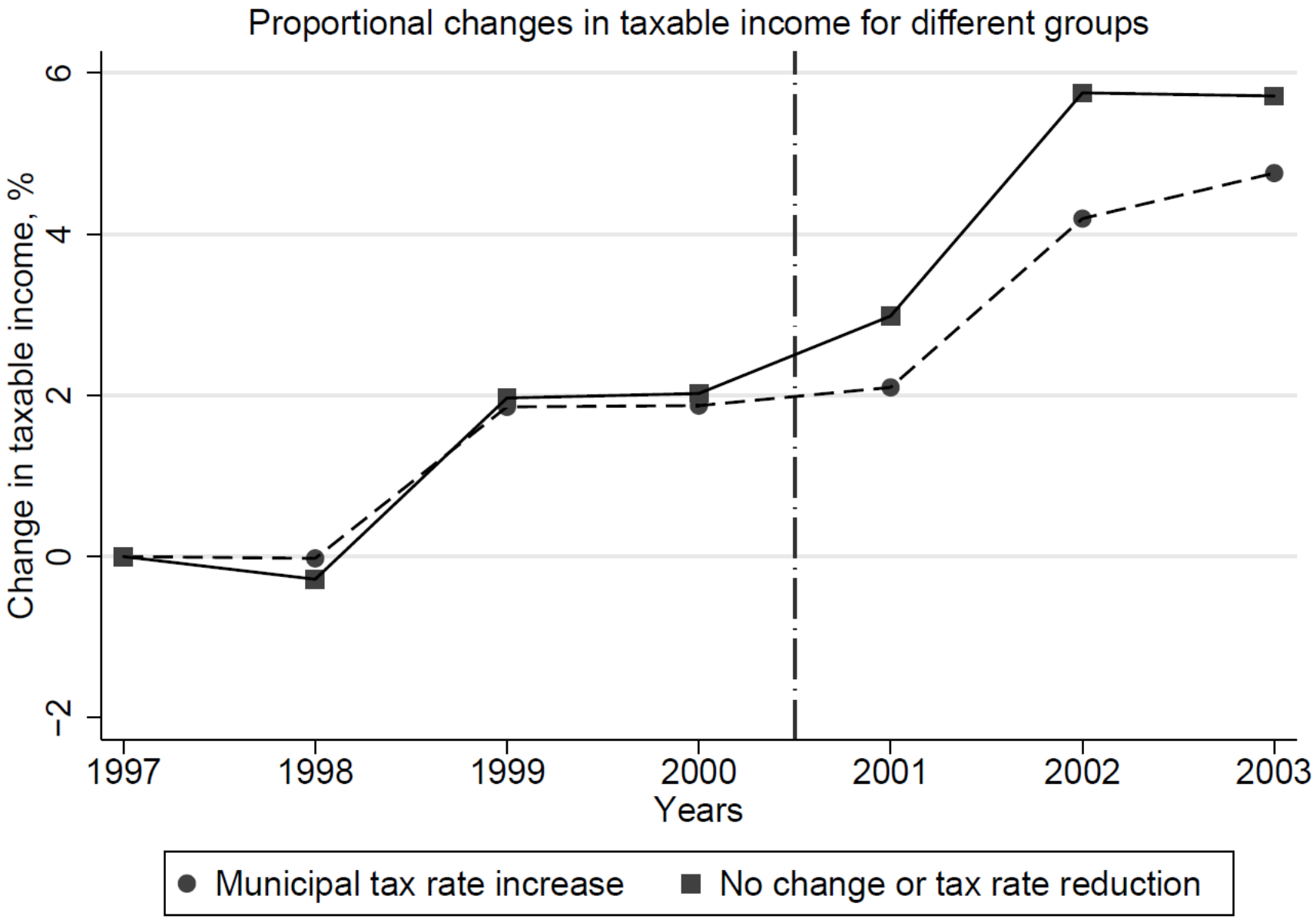

Source: Matikka (2018)

4. Shape of the income distribution

- Which income distribution to look at?
  - Ideally should consider distribution of earnings prior to shifting response – not observable
  - Distribution of earnings: $a = 3$
  - Distribution of earnings + capital income: $a = 2.25$

Lähteet

Harju, J. & Matikka, T. (2016). The elasticity of taxable income: What is ”real” and what is not? *International Tax and Public Finance,* 23(4), 640–669.

Kotakorpi, K. & Matikka, T. (2017). Revenue-maximizing top earned income tax rate in the presence of income-shifting. *Nordic Tax Journal*, 2017, 100-107.

Kreiner, C. T., Leth-Petersen, S. and Skov, P. E. (2016). Tax reforms and intertemporal shifting ofwage income: Evidence from Danish monthly payroll records. *American Economic Journal: Economic Policy*, 8, 233-257.

Matikka, T. (2018). The elasticity of taxable income: evidence from changes in municipal income tax rates in Finland. *Scandinavian Journal of Economics,* 120(3), 943-973.

Piketty, T., Saez, E. and S. Stancheva, S. (2014). Optimal taxation of top labor incomes: A tale of three elasticities. *American Economic Journal: Economic Policy*, 6(1), 230–271.